

DELEGATURA

UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 30.01 .2004r.

RKT-61-12/04/SB

DECYZJA Nr RKT-06/2004

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko AIG Bank Polska S.A., ul. Przemysłowa 26A, 00-450 Warszawa - działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, praktykę polegającą na zawieraniu przez AIG Bank Polska S.A., z siedzibą w Warszawie umów pożyczki z konsumentami w oparciu o wzorce umowne przedstawione w dniu kontroli 05.06.2003r., które zostały zredagowane w sposób naruszający ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), w następującym zakresie:

1. art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o którym mowa w art. 7 ust. 1 i 2,
2. art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11.
3. art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim, stanowiącego, iż w razie zwłoki konsumenta z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; z 2003r. Nr 6, poz. 68)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczęte z urzędu przeciwko AIG Bank Polska S.A., z siedzibą w Warszawie w związku z podejrzeniem podejmowania przez tego przedsiębiorcę, bezprawnych działań noszących znamiona

praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez:
sporządzenie treści umowy pożyczki w sposób mogący naruszać art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn.zm.), zgodnie z którym umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę, a Kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie doręczyć konsumentowi umowę,
jako bezprzedmiotowe.

III Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; z 2003r. Nr 6, poz. 68)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczęte z urzędu przeciwko AIG Bank Polska S.A., z siedzibą w Warszawie w związku z podejrzeniem podejmowania przez tego przedsiębiorcę, bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w ten sposób, że:

w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami w oparciu o wzorce umowne przedstawione w dniu kontroli 05.06.2003r., stosowane było postanowienie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, o następującej treści:

§ 16 umowy „Sądem właściwym do rozpoznawania sporów mogących wyniknąć z niniejszej Umowy jest właściwy z uwagi na miejsce wykonania umowy Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieście. Właściwość ta dotyczy również postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu”,

jako bezprzedmiotowe.

IV Na podstawie art. 28 ust. 6 oraz art. 23d w związku z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

stwierdza się, że nie narusza zbiorowych interesów konsumentów praktyka polegająca na zawieraniu przez AIG Bank Polska S.A., z siedzibą w Warszawie umowy pożyczki z konsumentami w oparciu o wzorce umowne obowiązujące w dniu kontroli 05.06.2003r., które zostały zredagowane w sposób nie naruszający art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), w zakresie obowiązku informowania o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.

V Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
określa się AIG Bank Polska S.A., z siedzibą w Warszawie, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji decyzji w sprawie umów pożyczki zawieranych od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), tj. od dnia 18.09.2002r. w oparciu o wzorce umowne przedstawione w dniu kontroli 05.06.2003r.:

1. wykonania nakazu określonego w pkt I ppkt 1 i 2 sentencji niniejszej decyzji, poprzez umieszczenie w treści umów pożyczki, informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 i 11 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). Nakaz usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, dotyczy nowych umów zawieranych począwszy od dnia otrzymania nin. decyzji.

2. wykonania nakazu określonego w pkt I. ppkt 3 sentencji niniejszej decyzji, poprzez umieszczenie treści art. 14 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), regulującego procedury postępowania Banku w sytuacji zwłoki konsumenta z zapłatą, w treści umów pożyczki, zawartych po dacie wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, które nie zostały wykonane w dacie otrzymania decyzji w terminie 30 dni od daty otrzymania nin. decyzji, a także w nowych umowach zawieranych począwszy od dnia otrzymania decyzji - niezwłocznie.

VI Na podstawie art. 100e ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
mając na uwadze ważny interes konsumentów nadaje się decyzji w zakresie punktów I i V rygor natychmiastowej wykonalności.

VII Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
postanawia się zobowiązać AIG Bank Polska S.A., w Warszawie, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 39 zł (słownie złotych: trzydzieści dziewięć).

Uzasadnienie

W dniu 04.06.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym), z urzędu wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy AIG Bank Polska S.A., ul. Przemysłowa 26A w Warszawie (zwany dalej AIG Bank Polska S.A.) zawierając umowy z konsumentami przestrzega wymogi określone przez ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.) – zwana dalej ustawą o kredycie konsumenckim. Celem postępowania było wstępne ustalenie, czy w opisanej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652)

– zwanej dalej ustawą antymonopolową, uzasadniająca wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W trakcie przedmiotowego postępowania w dniu 5 czerwca 2003r. w AIG Credit S.A. Oddział, ul. Warszawska 3 w Katowicach, przeprowadzona została kontrola. Przedmiotem kontroli było przestrzeganie przez przedsiębiorcę przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. W związku z ustaleniami dokonanymi w trakcie w/w kontroli oraz na podstawie analizy uzyskanej faktycznie zawartej umowy o pożyczkę, w dniu 01.09.2003r. wszczęte zostało postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez AIG Bank Polska S.A. w Warszawie, bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez:

I sporządzenie treści umowy pożyczki w sposób mogący naruszać ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn.zm.), w zakresie:

1. art. 4 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie doręczyć konsumentowi umowę.
2. art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o którym mowa w art. 7 ust. 1 i 2,
3. art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.
4. art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie wymogu podawania w umowie informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11.
5. art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim, stanowiącego, iż w razie zwłoki konsumenta z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.

II stosowanie postanowienia w umowie o pożyczki, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego:

§ 16 umowy pożyczki *„Sądem właściwym do rozpoznawania sporów mogących wyniknąć z niniejszej Umowy jest właściwy z uwagi na miejsce wykonania umowy Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieście. Właściwość ta dotyczy również postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.”*

W odpowiedzi na zarzuty przedstawione w postanowieniu nr 1 z dnia 01.09.2003r. o wszczęciu postępowania AIG Bank Polska S.A. wyjaśnił w piśmie z dnia 09.09.2003r., iż w jego opinii stosowane wzorce umowne są zgodne z przepisami i regulacjami wynikającymi z ustawy o kredycie konsumenckim. Poinformowano, iż począwszy od 2001r., jeszcze przed wejściem w życie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, zostały podjęte przez AIG Bank Polska działania, których celem było dostosowanie stosowanych wzorców i procedur do wymogów powyższej ustawy. Działania takie były prowadzone zarówno w sferze sprzedaży ratalnej, prowadzonej za pośrednictwem AIG Credit S.A., jak i w zakresie pożyczek gotówkowych udzielanych indywidualnym konsumentom. Niejasność interpretacyjna zapisów ustawy spowodowała uczestnictwo przedstawicieli AIG Bank Polska S.A. w szkoleniach i działaniach prowadzonych przez Związek Banków Polskich. W efekcie AIG Bank Polska S.A. stopniowo udoskonalał stosowane w umowach z konsumentami postanowienia, dostosowując je zarówno do literalnych wymogów prawa jak i do wygody konsumentów m.in. poprzez np. wydłużenie terminu prawa do odstąpienia od umowy, umożliwienie dokonania wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta bez wcześniejszego powiadomienia Banku itp. AIG Bank Polska w przedmiotowym piśmie poinformował, iż wprowadził zmiany do treści umów i wniosków pożyczek gotówkowych, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki. Nowe wzorce w zakresie pożyczek pieniężnych

obowiązują dla ofert składanych od dnia 27.08.2003r. W celu wyjaśnienia zastrzeżeń organu antymonopolowego AIG Bank Polska zlecił wykonanie ekspertyzy prawnej w sprawie treści umów.

Z powyżej wspomnianej opinii prawnej (Karty nr 10-17) w przedmiocie zarzutów stawianych AIG Bank Polska S.A. przez organ antymonopolowy w postanowieniu nr 1 z dnia 01.09.2003r. wynika, iż:

pkt 1 Stosowany w Banku tryb zawierania umowy realizuje normę zawartą w art. 4 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Przepis ten przewiduje obowiązek niezwłocznego doręczenia konsumentowi umowy. Oznacza to, że bank obowiązany jest dostarczyć konsumentowi umowę w terminie, jaki wynika z normalnego toku podejmowanych czynności, zachowując przy tym należyta staranność. Dodano, iż przyjęty przez Bank sposób dostarczenia przesyłki odpowiada powszechnie stosowanej praktyce przez niemal wszystkie inne podmioty, w tym banki oraz pozostałe instytucje finansowe.

pkt 2 Z treści opinii wynika, iż zastosowany przez Bank sposób informowania o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania należy uznać za prawidłowy, ponieważ zawarte w § 6 pkt 2 umowy powołanie konkretnego paragrafu określonej ustawy (ze wskazaniem numeru dziennika ustaw, daty jego publikacji oraz daty uchwalenia) nie pozostawia absolutnie żadnej wątpliwości ani co do tego, o jakiej ustawie jest mowa, ani też co do charakteru podawanego w niej parametru. Co więcej jest to jedno z najbardziej możliwie precyzyjnych sformułowań.

pkt 3 Autor opinii stoi na stanowisku, iż umowa spełnia wymagania zawarte w art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy. Powołany przez organ antymonopolowy w uzasadnieniu, § 22 umowy pożyczki odwołuje się do innego paragrafu, który dość precyzyjnie określa procedurę związaną z wcześniejszą spłatą. Okoliczność ta została przez organ antymonopolowy w ogóle pominięta. W przepisie stwierdza się między innymi, iż Bank dokona stosowanego przeliczenia i rozliczy się z pożyczkobiorcą. Sformułowanie to, zwłaszcza zaś fakt „przeliczenia” oznacza, że zmianie ulegną zasady spłaty. Z uwagi na różne uwarunkowania przeliczenia odsetek, czy też pomniejszania prowizji i opłat jakie mają zastosowanie w przypadku wcześniejszej spłaty, bardziej precyzyjne określenie jest niemożliwe lub co najmniej bardzo utrudnione, jak się również wydaje bezcelowe. Podawanie konsumentowi odpowiednich algorytmów przeliczeniowych nie ma bowiem sensu, gdyż nie jest on w stanie dokonać samodzielnego przeliczenia.

pkt 4 Z przedstawionej opinii wynika, iż nie jest trafny zarzut dotyczący § 26 umowy. Ustawa przyznaje konsumentowi prawo do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od daty jej zawarcia (art. 11 ust. 1) Bezzasadne jest utożsamianie przez organ antymonopolowy daty podpisania umowy przez konsumenta z datą jej zawarcia. Z uwagi na przyjęty w Banku ofertowy tryb zawierania niektórych umów złożenie przez konsumenta podpisu na formularzu umowy może być traktowane jako oferta zaciągnięcia pożyczki. W takim przypadku w razie przyjęcia przez Bank tej oferty, stosownie do treści art. 70 k.c. do zawarcia umowy dochodzi w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy, tj. w przypadku pożyczki – uruchomienia środków, albo też w chwili ustalonej przez strony. Z uwagi na fakt, iż o uruchomieniu środków konsument może dowiedzieć się z pewnym opóźnieniem termin do odstąpienia wydłużony został do 12 dni.

pkt 5 Autor opinii podnosi, iż chybiony jest postawiony przez organ antymonopolowy zarzut sprzeczności § 23 umowy z art. 14 ustawy. Jak bowiem powszechnie wiadomo „sprzeczność” oznacza przeciwne uregulowanie określonej kwestii. Tymczasem obie regulacje – ustawowa i umowna – są zgodne. Różnica polega jedynie na tym, iż treść art. 14 ustawy w sposób bardziej szczegółowy określa tryb wypowiedzenia umowy. Niezależnie od ujęcia tego trybu w umowie Bank obowiązany jest do realizacji wynikającej z tego przepisu normy prawnej, podobnie jak to ma miejsce przy wykonaniu innych czynności regulowanych bezwzględnie obowiązującymi przepisami ustawy.

W sprawie pkt II sentencji autor opinii podnosi, iż nie jest też zasadny zarzut stosowania postanowień wzorców wpisanych do rejestru postanowień niedozwolonych. Pod pozycją 41 rejestru wpisane jest postanowienie, zgodnie z którym: „Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie.” Wpisanie określonego postanowienia do rejestru postanowień niedozwolonych oznacza zakaz stosowania takiego i tylko takiego właśnie postanowienia, tj. zapisów umownych o tożsamej treści, a nie zapisów podobnych, zwłaszcza opartych na innej podstawie prawnej. Nie jest bowiem dozwolone dokonywanie wykładni postanowień wpisanych do rejestru i traktowanie ich na równi z przepisami, co według autora opinii uczynił organ antymonopolowy.

Dodatkowo autor opinii zarzucił, iż w postanowieniu o wszczęciu postępowania nie zostały dookreślone przesłanki wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Nie został przybliżony potencjalny zakres zagrożeń, jakie mogą wiązać się ze stosowanymi przez Bank zapisami umowy.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a) ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 KC, wykazać przedsiębiorca /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejki, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/ Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwszą zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest zawieranie umów sprzecznych z ustawą o kredycie konsumenckim. Ustawa o kredycie konsumenckim reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki kredytodawcy lub podmiotu pośredniczącego w zawarciu umowy kredytowej. Zgodnie z art. 2 ust. 1 w/w ustawy o kredycie konsumenckim, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej „kredytodawcą”, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Ustawa określa wymagania, jakim muszą odpowiadać umowy o kredyt konsumencki, a także określa warunki wykonania tejże umowy.

Ustawa reguluje również informacje, jakie muszą zawierać ogłoszenia oraz reklamy dotyczące kredytu konsumenckiego.

pkt I. 1 Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim umowa powinna zawierać informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2. Art. 7 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, iż całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt wraz z utraconymi korzyściami z tytułu wniesienia środków pieniężnych w przypadku kredytu, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 6, z wyjątkiem kosztów:

- 1) które ponosi konsument w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt konsumencki,
- 2) które w związku z nabyciem rzeczy lub usługi ponosi konsument, niezależnie od tego, czy nabycie następuje z wykorzystaniem kredytu,
- 3) prowadzenia rachunku, z którego realizowane są spłaty, oraz kosztów przelewów i wpłat na ten rachunek, chyba że konsument nie ma prawa wyboru podmiotu prowadzącego rachunek, a koszty te przekraczają koszty dla rachunków oszczędnościowych stosowane przez podmiot prowadzący rachunek,
- 4) ustanowienia, zmiany oraz związanych z wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu - wraz z oprocentowaniem i pozostałymi kosztami - na wypadek śmierci, inwalidztwa, choroby lub bezrobocia konsumenta,
- 5) wynikających ze zmiany kursów walut.

Art. 7 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, iż wzory obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania określa załącznik do ustawy.

§ 6 umów pożyczki (Karty nr 96-97, 177) stanowi, że „Wysokość rat ustalona została w taki sposób, aby kwota kapitału wraz z kwotą odsetek naliczonych od faktycznego zadłużenia dawały łącznie raty o jednakowej wysokości z pominięciem ostatniej raty korygującej. Wysokość rat zaokrąglona jest do pełnych groszy, a całkowity koszt pożyczki wynosi ... zł. Stopa, o której mowa w art. 7 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 20.07.2001r. (Dz.U. nr 100 poz. 1081 z 18.09.2001r.) wynosi ...%.”

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone zapisy umowy, konsument może mieć trudności z określeniem jaką stopę (a tym samym z określeniem cech umowy, których ona dotyczy) AIG Bank Polska ma na myśli. Art. 7 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim informuje, iż wzór obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania określa załącznik do ustawy. Tak więc konsument musi się domyśleć, że AIG Bank Polska odsyłając go do art. 7 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim, przez „Stopa” rozumie rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, jednak faktycznie nie ma takiej pewności.

Wymóg, jaki nakłada na kredytodawcę ustawa dotyczący zamieszczania w umowach informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania ma na celu umożliwienie konsumentowi porównanie ofert banków np. kredytu, pożyczki przy określonych parametrach. Sposób wyliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania przy określonych założeniach jest ściśle określony w ustawie o kredycie konsumenckim. Konsument zwracający się do Banku o wyliczenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, przy podstawowych interesujących go wielkościach kosztów, terminach wpłat uzyskuje określoną wymierną wielkość, porównywalną z odpowiadającymi wielkościami innych banków. Powołanie w treści umowy artykułu ustawy określonej częściowo w treści umowy jest niewystarczające. Jednak w opinii organu antymonopolowego również uzupełnienie o nazwę ustawy byłoby nadal niewystarczające, z uwagi na fakt, iż zmuszałoby konsumenta do odnalezienia powołanego przepisu, w którym jest podana nazwa „Stopy”, a której wartość określa umowa. W opinii organu antymonopolowego obowiązkiem przedsiębiorcy jest stworzenie treści umowy w sposób, nie wymagający od konsumenta podejmowania działań, takich jak konieczność odnalezienia właściwego przepisu powołanej regulacji prawnej, aby mógł się dowiedzieć, jaka informacja kryje się pod nazwą „Stopy”.

pkt I. 2 Zgodnie z Art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim umowa powinna zawierać informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11,

Treść § 26 ocenianych umów (Karty nr 96-97 oraz 177), które zostały zawarte w oparciu o wzorzec obowiązujący w dniu 05.06.2003r., tj. w dniu przeprowadzenia kontroli, uprawnia konsumenta do odstąpienia od Umowy w terminie 5 dni od daty uruchomienia środków. Odstąpienie jest skuteczne w przypadku dotarcia w tym terminie „Oświadczenia” POŻYCZKOBIORCY (Karta nr 98) do oddziału AIG Credit. Jednak zgodnie z § 3 umowy „za datę zawarcia niniejszej Umowy uznaje się datę wydania przez Bank dyspozycji przekazania środków na rzecz POŻYCZKOBIORCY. POŻYCZKOBIORCA upoważnia Bank do wpisania powyższej daty do niniejszej Umowy i naliczania od niej wszelkich zobowiązań wynikających z Umowy.” Treść tego postanowienia powoduje, iż Konsument może faktycznie nie mieć możliwości skutecznego odstąpienia od umowy. Jak wynika z wycień przedstawiionych w piśmie z dnia 17.11.2003r. (Karta nr 168) według AIG Bank Polska S.A. przesyłka zawierająca umowę jest przekazywana w przeciągu 6 dni od momentu podpisania umowy przez konsumenta do otrzymania przez niego, zaakceptowanej przez bank z naniesioną datą zawarcia umowy. Biorąc to pod uwagę może zaistnieć sytuacja, iż upłynie termin uprawniający do odstąpienia od umowy na mocy ustawy z powodu nie otrzymania informacji o początku terminu na odstąpienie, gdyż o tym terminie konsument dowiaduje się dopiero w momencie otrzymania umowy. W w/w piśmie z dnia 17.11.2003r. (Karta nr 169) AIG Bank Polska S.A. przedstawił zestawienie długości wykonywania innych operacji, tj. przeciętna długość pomiędzy uruchomieniem pożyczki a otrzymaniem przez konsumenta egzemplarza umowy podpisanego przez Bank wynosi 3-4 dni (suma czasu dotarcia przesyłki zwykłej wg informacji uzyskanych z Poczty Polskiej oraz czasu potrzebnego na spakowanie wydrukowanych umów). Tak więc biorąc pod uwagę powyższe dane przedstawione przez AIG Bank Polska S.A. Konsument przeciętnie rzecz biorąc nie miał możliwości otrzymania ocenianej umowy przed upływem terminu uprawniającego go do odstąpienia od umowy określonego w ustawie o kredycie konsumenckim obowiązującej w dniu przeprowadzenia kontroli.

Od dnia 28.09.2003r. obowiązuje nowa treść art. 11 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim dotycząca terminu uprawniającego do odstąpienia przez konsumenta od umowy bez podania przyczyny. Ustawa z dnia 22 maja 2003r. o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2003r. Nr 109, poz. 1030) zmieniła treść artykułu w taki sposób, iż otrzymał on brzmienie: Konsument, z zastrzeżeniem ust. 6 i art. 12 ust. 1, może, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia od umowy, konsument może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od dnia otrzymania informacji o prawie odstąpienia od umowy, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy. Biorąc pod uwagę przedmiotową nowelizację należy stwierdzić, iż celem ustawodawcy jest maksymalne zabezpieczenie prawa Konsumenta do odstąpienia od umowy kredytowej bez podania przyczyny, gdyż termin 3 dniowy na odstąpienie od umowy uznano za niewystarczający.

Jednak nadal w nowelizacji jest mowa, iż termin na odstąpienie jest liczony od dnia zawarcia umowy. Natomiast w przedmiotowym przypadku termin ten jest znany Konsumentowi dopiero w momencie otrzymania umowy. Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych w piśmie z dnia 17.11.2003r. (Karta nr 169) termin uruchomienia środków nie jest tożsamy z terminem otrzymania ich przez Konsumenta. Przeciętnie różnica pomiędzy przedmiotowymi terminami wynosi: dla wypłaty w kasie – 1 dzień kalendarzowy, dla przelewu na ROR – 1 dzień kalendarzowy, a dla przekazu pocztowego – 2 dni kalendarzowe. Tak więc nawet, gdyby konsument kontrolował datę otrzymania środków to nie jest w stanie określić dnia uruchomienia środków. Faktycznie, ponieważ podane przeciętne terminy, w których dokonywane są operacje: przekazanie środków, przekazanie umowy z naniesioną datą zawarcia umowy, Konsument nie ma zagwarantowanego terminu 10 dni na odstąpienie od umowy, o którym mowa w art. 11 ust. 1 znowelizowanej ustawy o kredycie konsumenckim, pomimo wydłużenia tego terminu do 12 dni w nowych umowach zmienionych z uwagi na nowelizację ustawy o kredycie konsumenckim. (Karty nr 85, 86, 87) Tak więc biorąc pod uwagę zapisy umowy regulujące określenie terminu zawarcia umowy, a także sposobu przekazania

umowy, pomimo dodania 2 dni do terminu przewidzianego w ustawie o kredycie konsumenckim, naruszony został zbiorowy interes konsumentów.

pkt I. 3 Zgodnie z art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim, *jeżeli konsument nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.*

§ 23 umowy stanowi, iż „*W przypadku niedopełnienia przez POŻYCZKOBIORCĘ warunków Umowy, a w szczególności niespłacenia dwóch pełnych rat pożyczki, BANK zastrzega sobie prawo pisemnego wypowiedzenia całości lub części Umowy i postawienia całej pożyczki w stan natychmiastowej wymagalności. W przypadku wypowiedzenia Umowy BANK może przystąpić do egzekucji wierzytelności BANKU z dochodów i majątku POŻYCZKOBIORCY.*”

Z treści przedmiotowego postanowienia wynika, że AIG Bank Polska zastrzega sobie możliwość wypowiedzenia całości Umowy i postawienia całej pożyczki w stan natychmiastowej wymagalności. W sytuacji wypowiedzenia umowy, z powodu zalegania z wpłatą dwóch pełnych wpłat przez co najmniej dwa okresy, § 23 umowy pożyczki umożliwia Bankowi wezwanie konsumenta do natychmiastowego postawienia całej pożyczki w stan natychmiastowej wymagalności, bez konieczności wezwania do uiszczenia tej opłaty w terminie 7 dni, po którym będą podejmowane dalsze kroki mające na celu wyegzekwowanie zobowiązania pieniężnego. Taka wykładnia jest potwierdzona treścią § 11 umowy, który mówi, że „*W przypadku powstania zaległości w spłacie kapitału lub odsetek POŻYCZKOBIORCA zostanie wezwany do niezwłocznego uregulowania zaległości*”. Można więc wnioskować, że Bank nie przewiduje wezwania do uiszczenia zaległych płatności w dodatkowym terminie 7 dni, natomiast, że będzie żądać niezwłocznego uregulowania zobowiązania.

Tak więc, w przedmiotowym przypadku nie mamy do czynienia tylko z brakiem informacji o terminie w jakim konsument wezwany do zapłaty zaległych należności ma je uiścić, ale z możliwością postępowania przez Bank wbrew postanowieniom ustawy. Niezgodne z prawem postępowanie Banku polega na możliwości wzywania konsumenta do niezwłocznego uregulowania zaległości, gdy tymczasem ustawa o kredycie konsumenckim gwarantuje termin 7 dni na uregulowanie zobowiązań przed podjęciem przez Bank czynności takich jak wypowiedzenie umowy.

W myśl art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i zarazem naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o kredycie konsumenckim zgodnie z art. 1 reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udzielił kredytu konsumenckiego. Zgodnie z art. 17 ustawy o kredycie konsumenckim postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie, także w razie dokonania wyboru prawa obcego a więc postanowienia umowy nie mogą być mniej korzystne dla konsumenta, niż zapisy ustawy. W takich przypadkach stosuje się przepisy ustawy. Ustawa w art. 4 szczegółowo określa, iż umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę, a także wymienia jakie informacje koniecznie przedsiębiorca musi przedstawić konsumentowi, przy zawarciu umowy. Kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie doręczyć konsumentowi umowę. Biorąc pod uwagę powyższe jako minimum obowiązków nałożonych na bank jest przedstawienie Konsumentom informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim w taki sposób, aby mogli oni w pełni korzystać ze swoich praw, a także wykonywać obowiązki nie narażając się na kary, np. związane z nieterminowym uiszczeniem opłat. Dlatego praktyki polegające na braku jasnych pełnych informacji w umowach, które są

wymagane przez ustawę o kredycie konsumenckim, powodują, iż mogą zostać uznane jako sprzeczne z prawem

Celem ustawy o kredycie konsumenckim, która jest implementacją Dyrektywy Rady 87/102/EEC z dnia 22 grudnia 1986r. w sprawie harmonizacji ustaw i przepisów wykonawczych Państw Członkowskich dotyczących kredytów konsumenckich, jest doprowadzenie do ekwiwalentności pomiędzy wiedzą, jaką posiada przedsiębiorca, a wiedzą którą posiada konsument zawierając umowę o kredyt konsumencki. W celu doprowadzenia do takiego wyrównania konsument powinien otrzymać stosowaną informację o warunkach i kosztach kredytu oraz o swoich zobowiązaniach. Ponieważ warunki kredytowe mogą być dla konsumenta niekorzystne, a skuteczniejszą ochronę konsumenta zapewnić może przyjęcie pewnych wymogów, dlatego, też tak ważne jest przestrzeganie przez kredytodawcę minimum informacji, które musi zawierać umowa, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim. Umowa zawierana przez profesjonalistę ze słabszym konsumentem powinna dostarczać informacje przynajmniej wymagane przez ustawę. Niewystarczające jest podanie tylko części sposobu uregulowania przez ustawę o kredycie konsumenckim np. rozliczenia udzielonego kredytu w sytuacji wcześniejszej spłaty kredytu, gdyż przedstawienie tylko części informacji może dezorientować konsumentów.

Zawieranie przez AIG Bank Polska S.A. umów z konsumentami, które nie podają konsumentom wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, a także umożliwienie poprzez postanowienia umowne Bankowi postępowania, narażającego konsumentów na ograniczenie przysługujących im z mocy ustawy praw, jest niezgodne z nią i należy uznać za bezprawne.

Spełniona, więc została pierwsza przesłanka konieczna do uznania zachowania AIG Bank Polska S.A. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa antymonopolowa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Zdaniem organu antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na nie podawaniu w zawieranych umowach wszystkich informacji, które zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim powinna zawierać - godzi w interes konsumentów. Poprzez niepodanie w umowie informacji o prawach i obowiązkach strony umowy wynikających z ustawy o kredycie konsumenckim, może doprowadzić do niekorzystania przez konsumenta z jego praw, ale również do niewywiązywania się z obowiązków. Dodatkowo podanie tylko ogólnych informacji o obowiązkach Banku, a także jego prawach może doprowadzić, do nieegzekwowania zachowań, które wymusza ustawa o kredycie konsumenckim na profesjonalście. W niniejszej sprawie został naruszony interes nieograniczonej liczby konsumentów, którzy zawarli umowy pożyczki. Stwierdzono brak w umowach wszystkich informacji, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, a także uregulowanie relacji Banku z konsumentami w sposób sprzeczny z ustawą o kredycie konsumenckim, tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Drugą zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest zawieranie umów sprzecznych z ustawą o kredycie konsumenckim.

W wyniku analizy zgromadzonych w trakcie postępowania wyjaśniającego dokumentów za uzasadnione uznano wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem zawierania przez AIG Bank Polska S.A. umów pożyczki, w których brak było informacji wymaganych przez art. 4 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie obowiązku niezwłocznego doręczenia konsumentom egzemplarza umowy.

Organ antymonopolowy wszczął postępowanie (Karta nr 1-verte), w związku z podejrzeniem naruszenia art. 4 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim ze względu na treść § 9 umowy pożyczki, który stanowi, iż „POŻYCZKOBIORCY zostaną wysłane przesyłką zwykłą: harmonogram spłat pożyczki, Umowa oraz blankiety wpłat. W razie nieotrzymania przesyłki POŻYCZKOBIORCA zobowiązany jest skontaktować się z AIG Credit S.A., jednak brak powyższych dokumentów nie zwalnia z obowiązku terminowego uiszczania wpłat.” W wyniku powtórnej analizy treści przedmiotowego postanowienia umowy, organ antymonopolowy stwierdził, iż przedmioty zapis może naruszać art. 385³ pkt 22 K.c., zgodnie z którym za niedozwolone postanowienia umowne uważa się w szczególności postanowienia, które przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta. Tak więc w sprawie treści § 9 umowy pożyczki w dniu 28.11.2003r. wytoczone zostało w imieniu Prezesa UOKiK powództwo przeciwko AIG Bank Polska S.A. przed Sądem Okręgowym, w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznanie postanowienia wzorca stosowanego przez przedsiębiorcę za niedozwolone.

Zgodnie z art. 105 §1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Przedmiotem postępowania była ocena naruszenia art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej przez AIG Bank Polska S.A. w zakresie zawierania umów pożyczki z konsumentami. W trakcie postępowania organ antymonopolowy uznał za słuszne skierować powództwo do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który rozstrzygnie, czy treść § 9 umowy pożyczki narusza Kodeks cywilny i jest niedozwolonym postanowieniem umownym.

Należy więc uznać, iż prowadzenie postępowania w zakresie objętym pkt II sentencji przeciwko AIG Bank Polska S.A. pod tym zarzutem jest bezprzedmiotowe. Spełniona została zatem przesłanka umorzenia postępowania określona w art. 105 §1 k.p.a.

Sąd należało orzec jak w pkt II sentencji.

Trzecią zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest stosowanie postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego. Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez

przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

AIG Bank Polska, w umowach pożyczki zawartych z konsumentami z dnia 04.06.2003r. (Karty nr 96-99), stosuje postanowienie:

§ 16 umowy Sądem właściwym do rozpoznawania sporów mogących wyniknąć z niniejszej Umowy jest właściwy z uwagi na miejsce wykonania umowy Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieście. Właściwość ta dotyczy również postępowania o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

W postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, organ antymonopolowy stwierdził, iż istnieje podejrzenie stosowania przez AIG Bank Polska postanowienia wpisanego do rejestru. niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego uznanego za niedozwolone wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r. Sygn. akt XVII Amc 31/02 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 30 czerwca 2003r.

„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie.”

Jednak w wyniku powtórnej analizy treści kwestionowanego postanowienia stwierdzono, iż wpisana w dniu 30 czerwca 2003r. do rejestru niedozwolonych postanowień umownych klauzula nr 41: "Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie", nie odpowiada treści zapisu zawartego przez AIG Bank Polska S.A. w Warszawie w § 19 umowy pożyczki, a więc zapisy nie mogą być traktowane jako tożsame.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, do analizowanej treści postanowienia nie mają zastosowania przepisy ustawy antymonopolowej w zakresie przepisów regulujących czynności podejmowane przez organ antymonopolowy w sytuacji stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, ponieważ badane postanowienie umowne nie jest tożsame z postanowieniem wpisanym do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Dlatego, też bezpodstawny staje się zarzut naruszenia art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej w związku ze stosowaniem postanowień w umowie pożyczki, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Ponieważ w/w zapis stosowany przez AIG Bank Polska S.A. zdaniem organu antymonopolowego nosi znamiona niedozwolonego postanowienia umownego określonego w art. 385³ pkt 23 k.c. zgodnie z którym za niedozwolone postanowienia umowne uważa się w szczególności te, które wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy, w dniu 28.11.2003r. wytoczone zostało w imieniu Prezesa UOKiK w przedmiotowej sprawie powództwo przed Sądem Okręgowym, w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznanie postanowień wzorca stosowanego przez przedsiębiorcę za niedozwolone.

Zgodnie z art. 105 §1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Przedmiotem postępowania była ocena naruszenia art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej przez AIG Bank Polska S.A. w zakresie zawierania umów pożyczki z konsumentami. W trakcie postępowania organ antymonopolowy uznał za słuszne skierować powództwo do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który rozstrzygnie, czy treść § 16 umowy pożyczki narusza Kodeks cywilny i jest niedozwolonym postanowieniem umownym. Należy więc uznać, iż

prowadzenie postępowania w zakresie objętym pkt III sentencji przeciwko AIG Bank Polska S.A. pod tym zarzutem jest bezprzedmiotowe. Spełniona została zatem przesłanka umorzenia postępowania określona w art. 105 §1 k.p.a.

Stąd należało orzec jak w pkt III sentencji.

W sprawie wymienionych w pkt IV sentencji zapisów ustawy o kredycie konsumenckim, po przeanalizowaniu zgromadzonych informacji organ antymonopolowy uznał za zasadne stwierdzić, iż AIG Bank Polski nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, umowa powinna zawierać informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta. Według art. 8 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim konsument jest uprawniony do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie. Termin dokonania spłaty powinien odpowiadać terminom wnoszenia rat określonym w umowie. Jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, wówczas w przypadku kredytu oprocentowanego - nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu.

§ 22 umowy stanowi, iż „*Niedopuszczalne jest, z zastrzeżeniem § 11, dokonywanie spłat kapitału wraz z odsetkami w wysokości innej niż podana w umowie, lub jej wielokrotność.*” A także § 14 umowy pożyczki informuje, iż „*POŻYCZKOBIORCA uprawniony jest do dokonywania spłaty zobowiązania przed terminem określonym w Umowie. Termin dokonania takiej spłaty musi odpowiadać terminom wnoszenia rat wynikającym z harmonogramu spłat. W takim przypadku BANK dokona stosownego przeliczenia i rozliczy się z POŻYCZKOBIORCĄ w terminie 14 dni od daty wpłynięcia wpłaty kończącej spłatę na konto Banku.*”

Przedmiotowe zapisy umowy informują Konsumentów o uprawnieniach, a także o skutkach przedterminowej spłaty kredytu. Konsument uzyskuje informację, iż ma prawo do wcześniejszej spłaty pożyczki. Jest również informowany, iż Bank ma obowiązek dokonać przez niego spłatę przed terminem rozliczyć w terminie 14 dni od wpływu do Banku środków. Zgodnie z ustawą, Bank ma obowiązek przeliczyć dokonane wpłaty i w sytuacji, gdy pożyczka nie jest oprocentowana, ma obowiązek zwrócić równowartość oprocentowania, które konsument wniósł za okres po spłacie kredytu. Pomimo faktu, iż informacja o tym obowiązku nie została ujęta w umowie, to jednak jest to obowiązek Banku, wynikający z ustawy o kredycie konsumenckim. Zapisy umowy nieograniczają tego prawa Konsumenta, a więc Bank ma obowiązek dokonywać rozliczeń przedterminowych spłat kredytu na podstawie ustawy o kredycie konsumenckim. W związku z powyższym nie ma potrzeby umieszczania w treści umowy (Karta nr 96 – 97 oraz 177) informacji o uprawnieniu Konsumenta do zwolnienia z obowiązku zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Natomiast na podstawie zgromadzonych materiałów nie stwierdzono, ażeby działania AIG Bank Polski w zakresie objętym wszczęciem postępowania naruszały zbiorowe interesy konsumentów, z uwagi na ich sprzeczność z przepisami prawa, tj. z art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim. Ponadto, jak wskazano powyżej ustawa o kredycie konsumenckim ma za zadanie zapewnić ochronę interesów konsumentów, którzy zawarli umowy o pożyczkę pod względem otrzymania niezbędnych informacji o przysługujących prawach i obowiązkach, natomiast uprawnienie konsumenta do zwolnienia go z poniesienia kosztów związanych z oprocentowaniem po spłacie kredytu, musi być przestrzegane przez bank, i to on musi rozliczyć przedterminowo spłaconą przez konsumenta pożyczkę i zwrócić nadpłatę. Jak wykazała analiza treści umów, zapisy w niej zawarte nie wyłączają tego uprawnienia konsumenta.

W przedmiotowej sprawie nie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu.

W odniesieniu do pkt 1 ppkt 1 i 2 sentencji decyzji środkiem usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest umieszczenie w nowych umowach zawieranych począwszy od dnia otrzymania nin. decyzji informacji, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 i 11 ustawy o kredycie konsumenckim, tj.

- informacji o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o którym mowa w art. 7 ust. 1 i 2;
- informacji o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11.

Natomiast w przypadku pkt I ppkt 3 sentencji decyzji środkiem usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest umieszczenie w nowych umowach zawieranych począwszy od dnia otrzymania nin. decyzji informacji, o których mowa w art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim. Z uwagi na fakt, iż informacje, o których mowa w art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim są istotne dla konsumentów również w trakcie realizacji umowy niezbędne jest, aby zostały one umieszczone także w umowach zawieranych od dnia 19.09.2002r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, a nie wykonanych w dacie otrzymania decyzji, w terminie 30 dni od dnia otrzymania nin. decyzji.

Stąd należało orzec jak w punkcie V sentencji decyzji.

Art. 100e) ustawy antymonopolowej, umożliwia Prezesowi Urzędu nadanie decyzji w całości lub w części rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów. W przedmiotowym przypadku ważny interes konsumentów upatruje się w interesie ekonomicznym konsumenta. Umowy, które poddano ocenie regulują stosunki pomiędzy konsumentem a Bankiem, których przedmiotem jest udzielenie pożyczki. Zauważone naruszenia ustawy o kredycie konsumenckim polegające na niezamieszczaniu w umowach wszystkich informacji wymaganych przez ustawę o kredycie konsumenckim mogą powodować, iż konsumenci będą podejmować decyzje o wyborze Pożyczkodawcy inne niż te, które podejmowałiby, gdyby mieli oni wszystkie informacje zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim, tj.

- o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o którym mowa w art. 7 ust. 1 i 2;
- o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11;
- z których będzie wynikać, iż w razie zwłoki konsumenta z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.

Z uwagi na przedmiotowe zagrożenie interesu ekonomicznego konsumentów, nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, jest uzasadnione.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt VI sentencji.

Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko AIG Bank Polska S.A. w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania organ antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów

ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 39 zł związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć AIG Bank Polska S.A. kosztami postępowania w wysokości 39 zł (słownie złotych: trzydzieści dziewięć)

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie VII sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie zawarte w punkcie VII niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral